

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [de](#)

vācu

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Swipe to change

Mantošana

Vācija

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Testamentu var sagatavot divējādi — kā pašrocīgi sagatavotu testamentu vai kā publisku testamentu.

Pašrocīgu testamentu var sagatavot personas, kuras ir vismaz 18 gadus vecas, un tam jābūt rakstītam pašrocīgi no sākuma līdz beigām un parakstītam. Ja testaments rakstīts ar rakstāmmašīnu vai datoru, ja tajā nav paraksta vai ja testaments ir nodiktēts (piemēram, skaņas ieraksts), tas ir nederīgs, un attiecīgi tikai likumīgie mantinieki var mantot mantojumu, ja nav cita derīga testaments, kurā iecelts alternatīvs mantinieks. Lai testamentam būtu pierādījuma spēks, ļoti svarīgi ir, lai testators to parakstītu, norādot pilnu savu vārdu (t. i., priekšvārdu un uzvārdu), lai nebūtu šaubu par to, kurš ir uzrakstījis testamentu. Visbeidzot, ir ļoti vēlams testamentā norādīt tā uzrakstīšanas laiku un vietu, lai būtu skaidrs, kur un kad minētais oficiālais rakstiskais dokuments ir sagatavots. Tas ir būtiski, jo agrāku testamentu var pilnībā vai daļēji atsaukt un aizstāt ar jaunu. Ja vienā vai, iespējams, pat abos testamentos nav datuma, bieži vien ir neiespējami noteikt, kurš no tiem ir jaunāks un uzskatāms par derīgu.

Laulāti pāri un reģistrēti partneri var sagatavot arī kopīgu pašrocīgu testamentu. Šādā gadījumā pašrocīgais testaments, ko uzrakstījis viens vai abi no laulātajiem vai partneriem, jāparaksta abiem laulātajiem vai partneriem kopā (plašāku informāciju sk. atbildē uz jautājumu “*Was ist ein gemeinschaftliches Testament?*” [“Kas ir kopīgs testaments”] 24. lpp., brošūrā “*Erben und Vererben*” [“Mantošana un novēlēšana”], ko sagatavojuši Federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija [Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz]).

Ja, rakstot testamentu, vēlaties izvairīties no kļūdām, vēlams sagatavot publisku testamentu (dēvētu arī par “notariālu testamentu”). Šajā procesā jūs mutiski atstāstāt savu testamentu notāram, kurš to pieraksta, vai uzrakstāt to pats un rakstiski iesniedzat notāram (plašāku informāciju sk. sadaļā “*Das öffentliche Testament*” [“Publiskis testaments”] 23. lpp., brošūrā “*Erben und Vererben*” [“Mantošana un novēlēšana”], ko sagatavojuši Federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija). Šāda veida testamentu var sagatavot arī nepilngadīgie, kuri sasnieguši vismaz 16 gadu vecumu.

Lai noslēgtu mantojuma līgumu, abām līgumslēdzējām pusēm jāierodas pie notāra vienlaicīgi (plašāku informāciju sk. sadaļā “*Der Erbvertrag*” [“Mantojuma līgums”] 29. lpp., brošūrā “*Erben und Vererben*” [“Mantošana un novēlēšana”], ko sagatavojuši Federālā tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrija).

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Lai izvairītos no riska, ka pašrocīgais testaments tiek noslēpts, nozaudēts vai aizmirsts pēc attiecīgās personas nāves, bieži vien ir ieteicams (bet nav obligāti) iesniegt testamentu rajona tiesā [Amtsgericht] vai — Bādenē–Vīrttembergā līdz 2017. gada beigām — notariātā [Notariat] glabāšanai seifā. Notariālu testamentu vienmēr glabā seifā. Tāda pati kārtība attiecas uz mantojuma līgumu, ja vien līgumslēdzējas puses konkrēti nenorāda, ka līgums nav nododams glabāšanai seifā — tādā gadījumā dokumentu nodod glabāšanai notāram. Testamenti un mantojuma līgumi, ko glabā seifā, jāatver pēc tās personas nāves, kura sniegusi tajos aprakstīto pēdējās gribas rīkojumu (likumā šī persona ir dēvēta par “testatoru”).

No 2012. gada 1. janvāra visus pašrocīgos testamentus un notariāli apstiprinātos pēdējās gribas rīkojumus (testamentus un mantojuma līgumus), kas tiek glabāti seifā rajona tiesās vai — Bādenē–Vīrttembergā līdz 2017. gada beigām — notariātos, elektroniski reģistrē Centrālajā testamentu reģistrā, ko uztur Bundesnotarkammer [Federālā notāru kamera]. Par pēdējās gribas rīkojumiem, kas sagatavoti pirms minētā datuma un nodoti glabāšanai seifā, attiecīgās reģistrācijas biroju ziņas tiks pārsūtītas reģistram.

Federālo notāru kameru kā reģistra iestādi informē par visiem valstī notikušajiem nāves gadījumiem, un tā informē kompetento testamentu tiesu [Nachlassgericht] par to, kuri pēdējās gribas rīkojumi ir reģistrēti, un par to nodošanu glabāšanai seifā, lai varētu atvērt glabāšanai seifā nodotos pēdējās gribas rīkojumus.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Tuvākie radnieki var tikt atstumti no mantojuma ar testamentu. Tomēr tāda situācija, kad pārdzīvojušais laulātais, bērni un bērnu bērni vai vecāki nesaņem vispār nekādu mantojumu, lai gan viņi būtu bijuši likumīgie mantinieki, ja nepastāvētu testamentārais rīkojums, vienmēr ir uzskatīta par netaisnīgu. Tas pats attiecas uz pārdzīvojušiem reģistrētiem viena dzimuma partneriem, ņemot vērā viņu oficiāli atzīto un likumā nostiprināto savstarpējās atbildības pieņemšanu. Šā iemesla dēļ saskaņā ar tiesību aktiem šai šauri definētajai personu grupai ir piešķirama tā dēvētā “neatņemamā daļa”. Neatņemamās daļas saņēmēji ir tiesīgi pieprasīt no mantiniekā(-iem) naudas maksājumu, kas vienāds ar pusi no likumīgās daļas vērtības.

Piemērs. Ir mirusi testatore, kurai ir vīrs (ar kuru pastāvēja mantiskās attiecības – laulāto mantas kopība; saskaņā ar šo kārtību katrs laulātais saglabā īpašumtiesības uz savu mantu, bet laulāto kopējās neto mantas vērtības palielinājums laulības laikā tiek vienlīdzīgi sadalīts) un meita. Savā testamentā testatore norādījusi savu vīru kā vienīgo mantinieku. Mantojuma vērtība ir EUR 100 000. Meitas neatņemamā daļa ir ¼ (savukārt viņas likumīgā daļa ir ½ — tāda pati kā vīram, kurš dzīvojis kopā ar testatoru laulāto mantas kopībā). Lai aprēķinātu naudas summu, ko meita ir tiesīga saņemt, neatņemamā daļa jāreizinā ar mantojuma vērtību mantošanas brīdī. Tas nozīmē, ka meita var pieprasīt no mātes vīra neatņemamo daļu EUR 25 000 (¼ × EUR 100 000) apmērā.

Testatori nevar likt šķēršļus šādas neatņemamās daļas pieprasīšanai, iekļaujot savos testamentos neatņemamās daļas saņēmējus, bet atvēlot tiem vien mazāk nekā pusi no likumīgās daļas. Šādos gadījumos neatņemamās daļas saņēmējs ir tiesīgs saņemt papildu summu, lai palielinātu savu neatņemamo daļu līdz pusei no likumīgās daļas.

Piemērs. Testators savā testamentā ir norādījis savu sievu (ar kuru pastāvēja mantiskās attiecības – laulāto mantas kopība) un meitu kā mantiniekus, kuri ir tiesīgi saņemt attiecīgi ⅔ un ⅓ no viņa mantojuma. Mantojuma vērtība ir EUR 800 000. Meitas neatņemamā daļa ir ¼ (EUR 200 000). ņemot vērā to, ka meita ir iekļauta testamentā un tādējādi jau manto EUR 100 000 (⅓ no EUR 800 000), viņa ir tiesīga saņemt papildu summu, lai kompensētu iztrūkumu (EUR 100 000).

Neatņemamo daļu prasījumi ir jāizvirza trīs gadu laikā no brīža, kad jebkuri neatņemamās daļas saņēmēji uzzina par mantojumu un par viņam nelabvēlīgo rīkojumu, un katrā ziņā ne vēlāk kā trīsdesmit gadus pēc mantojuma atklāšanās.

Mantinieki var prasīt, lai neatņemamās daļas prasījums tiek atlikts, ja prasījuma tūlītēja apmierināšana radītu tiem būtisku netaisnīgu ietekmi. Tiesību aktos kā piemērs minēta situācija, kad ģimenes māja pretējā gadījumā būtu jāpārdod. Tomēr tik un tā ir pienācīgi jāņem vērā mantojuma saņēmēja vai saņēmēju intereses. Atlikšana nozīmē, ka neatņemamā daļa nav jāsamaksā nekavējoties. Tiesa katrā atsevišķā gadījumā izlemj, uz cik ilgu laiku atliekama neatņemamās daļas izmaksa un vai ir jāiesniedz nodrošinājums par neatņemamās daļas prasījumu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav testamenta vai mantojuma līguma, piemēro normas par likumisko mantošanu.

Saskaņā ar Vācijas mantojuma tiesībām par mantiniekiem uzskata tikai testatora radniekus, t. i., personas, kurām ir tie paši vecāki, vecvecāki vai vecvecvecāki, kā arī personas, kurām ir attālāki kopīgi senči ar testatoru. Saskaņā ar minēto definīciju par radniecību ar testatoru neuzskata svainības attiecības, un tādējādi uz tām neattiecas likumiskā mantošana, piemēram, par radniekiem nav uzskatāma sievasmāte/vīramāte, znots, patēvs, pameita, vīra vai sievas tante, vīra vai sievas onkulis u. tml., jo viņiem nav kopīgu senču ar testatoru.

Radniecība var izrietēt arī no adopcijas (adoptējot bērnu), jo šis process rada pilntiesīgas un likumīgas ģimenes attiecības starp bērnu un adoptētāju, kā arī ar adoptētāja radniekiem, ar visām no tā izrietošajām tiesībām un pienākumiem. Līdz ar to adoptētiem bērniem pārsvarā ir tādas pašas tiesības kā bioloģiskajiem bērniem (īpaši nosacījumi var būt piemērojami gadījumos, kad tiek adoptēti pilngadīgi "bērni").

Izņēmums attiecībā uz principu, ka mantojums pienākas tikai radniekiem, ir laulātie. Lai gan laulātos parasti nesaista savstarpējas radniecības saites, un tādējādi viņiem nav kopīgu senču, tomēr viņiem ir tiesības uz laulātā mantojumu. Ja laulātie ir šķīrušies, tiesību uz mantojumu nav. Noteiktos apstākļos minētais attiecas arī uz laulātajiem, kuri vēl nav šķīrušies, bet dzīvo atsevišķi.

Saskaņā ar mantojuma tiesībām reģistrētiem partneriem ir tādas pašas tiesības uz mantojumu kā laulātajiem. Turpretī citu kopdzīves veidu gadījumā likumīgu tiesību uz mantojumu nav.

Mantojuma tiesības attiecībā uz radniekiem

Ne visiem radniekiem ir vienādas tiesības uz mantojumu. Likumā tie ir iedalīti dažādās mantinieku šķirās.

Pirmā šķira

Pirmās šķiras mantinieki ir tikai mirušā pēcnācēji, t. i., bērni, mazbērni, mazmazbērni utt.

Ārlaulības bērni ir savas mātes un tēva un savu attiecīgo radnieku mantinieki. (Piemēro izņēmumu attiecībā uz mantošanas gadījumiem, kad testators miris pirms 2009. gada 29. maija, ja ārlaulības bērns dzimis pirms 1949. gada 1. jūlija — sk. zemsvītras piezīmes Federālās tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrijas brošūras "*Erben und Vererben*" ["Mantošana un novēlēšana"] 11. un 15. lpp.)

Ja vien var atrast personu, kura pieder pie šīs ļoti tuvu radnieku grupas, visi attālākie radinieki nesaņem neko, un viņiem nepienākas mantojuma daļa.

Piemērs. Testatoram ir viena meita un vairāki māsas vai brāļa dēli un māsas vai brāļa meitas. Māsas vai brāļa dēli un māsas vai brāļa meitas nemanto neko. Bērnu bērni (t. i., mazbērni, mazmazbērni utt.) parasti var saņemt mantojumu tikai tad, ja viņu vecāki ir jau miruši vai ir atteikušies no mantojuma.

Piemērs. Mirušajam ir viena meita, kā arī trīs mazbērni no dēla, kurš arī ir miris. Meita saņem pusi mantojuma, savukārt mazbērniem savā starpā jāsadala otra puse, tas ir, puse, kas citā gadījumā pienāktos viņu tēvam. Tas nozīmē, ka katrs mazbērns saņem 1/6 mantojuma.

Otrā šķira

Otrās šķiras mantinieki ir mirušā vecāki, kā arī viņu bērni un bērnu bērni, t. i., testatora brāļi un māsas, māsu vai brāļu dēli un māsu vai brāļu meitas. Arī šajā gadījumā testatora vecāku bērni manto tikai tad, ja testatora vecāki jau ir miruši. Viņi manto daļu, kas pienākas viņu mirušajam tēvam vai mirušajai mātei.

Otrās šķiras radinieki var saņemt mantojumu tikai tad, ja nav pirmās šķiras radnieku.

Piemērs. Testatoram ir māsas vai brāļa meita un māsas vai brāļa dēls. Testatora māsas un vecāki jau arī ir miruši. Tādējādi māsas vai brāļa meita un māsas vai brāļa dēls katrs manto pusi mantojuma.

Trešā un zemākas šķiras

Trešās šķiras radinieki ir vecvecāki un viņu bērni un bērnu bērni (tante, onkulis, brālēns, māsiņa u. c.), savukārt ceturtais šķiras radinieki ir vecvecvecāki un viņu bērni un bērnu bērni, utt. Likumiskās mantošanas pamatā būtībā ir tādi paši noteikumi kā attiecībā uz iepriekšminētajām šķirām. Tomēr, sākot no ceturtais šķiras, ja vecvecāku pēcnācējs(-i) jau ir miris(-uši), šāda(-u) pēcnācēja(-u) leņķu radinieki vairs nav pirmie rindā; persona(-s), kas ir vistuvākais(-ie) radnieks(-i), kļūst par vienīgo(-ajiem) mantinieku(-iem) (šajā brīdī notiek pāreja no izcelšanās sistēmas (pārbauda katru leņķu radnieku līniju (*parentela*), kas cēlušies no priekšteča, līdz tiek atrasts mantinieks) uz radniecības pakāpju sistēmu (tiek apzināts vistuvākais radnieks, pamatojoties uz radniecības pakāpēm)).

Vienmēr piemēro šādu principu: jābūt dzīvam tikai vienam iepriekšējās šķiras radniekam, lai tiktu izslēgti visi iespējamie zemākas šķiras mantinieki.

Laulātie un reģistrēti partneri

Neatkarīgi no attiecīgā laulāto mantisko attiecību regulējuma pārdzīvojušo sievu, vīru vai reģistrēto partneri klasificē kā likumīgo mantinieku, kurš ir tiesīgs saņemt 1/4 mantojuma kopā ar visiem pēcnācējiem un 1/2 mantojuma kopā ar visiem otrās šķiras radniekiem (t. i., testatora vecākiem, brāļiem un māsām, māsu vai brāļu dēliem vai māsu vai brāļu meitām) un visiem vecvecākiem.

Ja starp laulātajiem pastāvējusi laulāto mantas kopība (ko pieņem ar noklusējumu, ja vien laulātie pirmslaulību vai pēclaulību līgumā nav vienojušies par citu mantisko attiecību kārtību), iepriekšminētā daļa palielinās par 1/4. Tas pats attiecas uz reģistrētiem partneriem.

Ja nav ne pirmās vai otrās šķiras radnieku, ne vecvecāku, pārdzīvojušais laulātais/partneris saņem visu mantojumu.

Piemērs. Testatoram ir sieva (ar kuru pastāvēja laulāto mantas kopība) un vecāki. Sieva saņem 3/4 (1/2 + 1/4), un vecāki kā otrās šķiras mantinieki katrs saņem 1/8 mantojuma. Turklāt gadījumos, kad pārējie mantinieki ir otrās šķiras mantinieki (kā minētajā piemērā) vai vecvecāki, sieva iegūst t.s. preferenciālās tiesības ("*Großer Vorzug*"), kas parasti attiecas uz mājsaimniecības priekšmetiem un kāzu dāvanām (gadījumos, kad pārējie mantinieki ir pirmās šķiras mantinieki, pārdzīvojušais laulātais saņem šādus priekšmetus kā likumīgais mantinieks un tikai tādā apmērā, kādā tie viņam vajadzīgi mājsaimniecības pienācīgai uzturēšanai).

Valsts likumīgās tiesības uz mantojumu

Ja nav laulātā vai partnera un ja nevar apzināt nevienu radnieku, par likumīgo mantinieku kļūst valsts. Tās atbildību vienmēr ierobežo mantojuma apjoms.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Principā kompetentā tiesa mantojuma jautājumos ir rajona tiesas testamentu tiesa testatora pēdējā pastāvīgajā dzīvesvietā (Bādenē–Vīrtembergā līdz 2017. gada beigām tas ir attiecīgais notariāts).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

No mantojuma var atteikties, iesniedzot deklarāciju testamentu tiesai. Deklarācijai jābūt sagatavotai testamentu tiesā un jāreģistrē šādā tiesā, vai jāiesniedz tiesā pēc tam, kad to apstiprinājis notārs (plašāku informāciju sk. turpmāk).

Deklarāciju par mantojuma pieņemšanu nav nepieciešams sagatavot kādā īpašā formā, un nav vajadzīgs saņemšanas apstiprinājums. Ja noteiktajā termiņā nav notikusi atteikšanās no mantojuma, uzskata, ka tas ir pieņemts.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Legātu vai novēlējumu pieņem vai no tā atsakās, iesniedzot deklarāciju personai, kuras pārziņā atrodas legāts vai novēlējums. Tā var būt mantinieks vai legatārs.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Vācijās mantojuma tiesībās nav paredzēts, ka ir jādeklarē neatņemamās daļas pieņemšana vai atteikšanās no tās.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošānai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Testamenta atvēršana

Testamentāru rīkojumu, kas iesniegts testamentu tiesai vai izņemts no seifa, pēc testatora nāves oficiāli atver testamentu tiesa. Par to oficiāli informē mantiniekus.

Mantojuma apliecības izsniegšanas procedūra

Mantojuma apliecību izsniedz testamentu tiesa (vai — Bādenē–Virtembergā līdz 2017. gada beigām — notariāts), un tajā norāda, kas ir mantinieks, viņa mantojuma tiesību apjomu, un attiecīgā gadījumā apliecībā var norādīt arī tālāku mantošanu vai testamenta izpildi.

Pēc pieprasījuma testamentu tiesa izdod mantojuma apliecību. Pieteikuma iesniedzējam jāpierāda, ka visi likumā paredzētie dati ir pareizi, vai arī jāiesniedz likumā paredzēta deklarācija, kas apliecina, ka nav pamata apšaubīt datu pareizību. Pieteikuma iesniedzējs likumā paredzēto deklarāciju var noformēt, ierodoties pie notāra vai tiesā, izņemot gadījumus, kad attiecīgās federālās zemes tiesību akti paredz, ka šis jautājums ir tikai notāru kompetencē.

Eiropas mantošanas apliecības izdošana

Starptautiskajā testamentu pārvaldības likumā [*Internationale Erbrechtsverfahrensgesetz, IntErbRVG*] ir noteikta Eiropas mantošanas apliecības izdošanas procedūra. Eiropas mantošanas apliecība ir derīga gandrīz visās Eiropas Savienības valstīs (izņemot Apvienoto Karalisti, Īriju un Dāniju). To izdod arī pēc testamentu tiesas pieprasījuma kā notariālu kopiju, kam ir ierobežots derīguma termiņš. Apliecības galvenais mērķis ir vienkāršot mantojuma jautājumu risināšanu ES.

Mantas sadalīšana

Ja ir vairāki mantinieki, mantojums kļūst par visu mantinieku kopīpašumu. Tādējādi līdzīpašniekiem ir atļauts rīkoties ar individuālām mantojuma lietām tikai kopīgi, piemēram, pārdot testatora automobili, kas vairs nav vajadzīgs. Arī mantojums viņiem ir jāpārvalda kopīgi. Bieži tas rada būtiskus sarežģījumus, jo īpaši tad, ja mantinieki dzīvo atsevišķi un nevar vienoties. Šāda “piespiedu kopība” parasti ir ļoti neizdevīga, un principā katrs no mantiniekiem var pieprasīt, lai mantas kopība tiek izbeigta, pieprasot mantojuma sadalīšanu. Vissvarīgākais izņēmums šajā ziņā ir gadījums, kad testators savā testamentā ir noteicis, ka mantojums noteiktu laiku nav dalāms, piemēram, lai varētu turpināt ģimenes uzņēmuma darbību.

Ja testators ir iecēlis testamenta izpildītāju, tas tad ir atbildīgs par mantojuma sadali. Pretējā gadījumā mantiniekiem tas jā dara pašiem. Šajā nolūkā viņi var vērsties pie notāra pēc palīdzības. Ja mantinieki nevar vienoties, kaut arī ir iecēlušī notāru par starpnieku, atliek vienīgais risinājums – sākt tiesvedību.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legatāru?

Plašāku informāciju par likumisko mantošanu sk. iepriekš.

Ja mirušais ir atstājis testamentu, tam ir prioritāte pār likumiskās mantošanas noteikumiem. Attiecīgi manto tikai testamentā minētās personas, ja testators savā testamentā ir sniedzis norādījumus par visu mantojumu. Plašāku informāciju par to, kurš ir tiesīgs saņemt neatņemamo daļu, sk. iepriekš.

Pēc testatora nāves mantojums likumīgi pāriet mantiniekam vai mantiniekiem (automātiskās mantojuma pārņemšanas princips). Tomēr mantinieki ir tiesīgi atteikties no mantojuma (sk. iepriekš).

Testators savā testamentā var arī būt paredzējis legātu vai novēlējumu, piemēram, atsevišķu priekšmetu vai noteiktu naudas summu piešķiršanu konkrētām personām. Šādos gadījumos legāta vai novēlējuma saņēmējus (“legatārus”) neuzskata par mantiniekiem, tomēr viņi var pret atbildētāju(-iem) izvirzīt prasījumu par legātu, kas viņiem novēlēts testamentā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Atteikšanās no mantojuma

Mantinieki neuzņemas mantojuma saistības, ja viņi ir atteikušies no mantojuma noteiktajā termiņā. Parasti attiecīgais mantinieks var atteikties no mantojuma sešu nedēļu laikā no brīža, kad viņš informēts par mantojuma atklāšanos un par viņa kā mantinieka statusa pamatojumu, iesniedzot oficiālu deklarāciju testamentu tiesā. Deklarāciju var iesniegt tieši testamentu tiesā, kas to reģistrē, vai iesniegt tiesā pēc tam, kad to apliecinājis notārs. Pēdējā minētajā gadījumā ir pietiekami, ja iesniedz vēstuli, tomēr mantinieka paraksta autentiskums ir jāapliecina notariāli. Atteikšanās no mantojuma vai tā pieņemšana parasti ir saistoša.

Saistības, ja mantojumu pieņem

Ja mantinieki pieņem mantojumu, viņi no juridiskā viedokļa būtībā ieņem testatora vietu. Tas nozīmē, ka viņi manto arī testatora parādus, un viņiem principā arī jāsedz tie no saviem līdzekļiem.

Tomēr mantinieki var ierobežot savas saistības attiecībā uz mantotajiem parādiem tādā apmērā, kas nepārsniedz t.s. mantojuma masu [“*Erbmasse*”]. Tas nozīmē, ka jebkurš no mirušā kreditoriem var vērst piedziņu pret mantojuma masu, bet mantinieku pašu līdzekļi pret trešo personu prasībām ir aizsargāti.

Mantinieki šādu saistību ierobežojumu var saņemt divējādi — viņi var iesniegt pieteikumu testamentu tiesai, pieprasot mantojuma pārvaldību kreditoru vārdā, vai arī viņi var uzsākt mantojuma maksātnespējas procedūru, iesniedzot prasību rajona tiesā, kas rīkojas kā maksātnespējas tiesa.

Ja ar mantojumu nepietiek, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar tā pārvaldību kreditoru vārdā, vai mantojuma maksātnespējas procedūras izmaksas, mantinieki tik un tā var iegūt saistību ierobežojumu. Ja kreditors izvirza prasījumus, mantinieki var atsaukties uz mantojuma aktīvu nepietiekamību.

Mantinieki tad var atteikties segt mantojuma saistības tādā apmērā, kādā tās nesedz mantojuma apjomu. Taču esošais mantojums mantiniekiem ir jānodod kreditoriem.

Ja mantinieki vienkārši vēlas izvairīties no parādiem, ko tie nav paredzējuši, viņiem ir tikai jāuzsāk publiskā paziņojuma procedūra [“*Aufgebotsverfahren*”], kurā mantinieki var iesniegt testamentu tiesai pieteikumu, pieprasot, lai visi testatori kreditori informē tiesu līdz noteiktam termiņam par tiem neatmaksāto testatora parādu. Ja kreditors neiesniedz savus prasījumus laikus, viņam jāsamierinās ar to, kas beigās paliek pāri no mantojuma. Publiskā paziņojuma procedūra var arī viest mantiniekiem skaidrību par to, vai ir pamats nodot mantojumu oficiālā pārvaldībā, piesakoties mantojuma pārvaldībai vai piesakot mantojuma maksātnespējas procedūru.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Lai zemes īpašuma īpašnieka mantinieku varētu reģistrēt zemesgrāmatā kā īpašnieku, jāiesniedz pieteikums par labojumu veikšanu zemesgrāmatā kopā ar kļūdu apliecināšiem pierādījumiem. Lai iesniegtu pieteikumu par labojumu veikšanu zemesgrāmatā pēc reģistrētā īpašnieka nāves, pieteikuma iesniedzējam vispirms jāpierāda savs mantinieka statuss.

Šādos gadījumos, lai pamatotu labojumu veikšanu zemesgrāmatā, pieteikuma iesniedzējs var pierādīt savu statusu, uzrādot mantojuma apliecību vai Eiropas mantošanas apliecību.

Ja mantošana ir balstīta uz pēdējās gribas rīkojumu, kas noteikts publiskā dokumentā (notariālā testamentā vai mantojuma līgumā), ir pietiekami iesniegt zemesgrāmatu nodalī [Grundbuchamt] rīkojumu un oficiālo ierakstu par mantojuma atklāšanu.

Ja tiek novēlēts nekustamais īpašums, tad neatkarīgi no piemērojamiem mantošanas noteikumiem vienmēr jāiesniedz notariāls akts, lai īpašumtiesības uz īpašumu varētu nodot legatāram. Šādam notariālajam aktam jāpierāda, ka legatārs ir tiesīgs pārņemt īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu.

Var būt vajadzīgi arī citi dokumenti atkarībā no konkrētā gadījuma. Piemēram, lai kā mantinieku varētu reģistrēt komercsabiedrību, pieteikuma iesniedzējiem jāiesniedz apliecinājums par viņu pārstāvības pilnvarām (piemēram, oficiāls izraksts no komercreģistra).

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Saskaņā ar Vācijas mantojuma tiesībām mantojuma pārvaldību kreditoru vārdā var izmantot, lai nepieļautu parādu piedziņu no mantinieka paša līdzekļiem. Testamentu tiesa var pieņemt rīkojumu par mantojuma nodošanu pārvaldībā tikai pēc pilnvarotas personas (mantinieka, testamenta izpildītāja, mantojuma kreditora, mantojuma masas pircēja vai mantinieka uz pārstāvības tiesību pamata) pieprasījuma.

Mantojuma pārvaldnieks tiek oficiāli iecelts, un viņš ir atbildīgs par citas personas mantojuma masas pārvaldību, juridiska strīda gadījumā viņa ir puses statuss ar tās tiesībām. Savus oficiālos pienākumus tas veic kā privātpersona, pārvaldot citas personas līdzekļus, lai apmierinātu visu iesaistīto pušu (mantinieku un kreditoru) intereses. Mantojuma pārvaldības procesa, ko pārvaldnieks ir tiesīgs īstenot un kas faktiski ir viņa pienākums, mērķis ir ne tikai saglabāt un palielināt mantojuma masu, bet galvenokārt mantojuma kreditoru prasību apmierināšana. Pārvaldnieka galvenais uzdevums ir nodrošināt mantojuma saistību nokārtošanu.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Attiecīgas pilnvaras var piešķirt ne tikai faktiskajiem mantiniekiem, (maksātnespējas) pārvaldniekam (sk. iepriekš) un testamenta izpildītājam (sk. turpmāk), bet arī mantojuma aizgādnim.

Testamentu tiesa oficiāli pieņem rīkojumu par mantojuma aizgādību, ja tāda nepieciešama, gadījumos, kad atbildīgā mantinieka identitāte ir neskaidra vai ja nav zināms, vai mantinieks ir pieņēmis mantojumu. Mantojuma aizgādības mērķis ir aizsargāt un uzturēt mantojumu nezināmā mantinieka interesēs.

Testamentu tiesa nosaka aizgādņa pienākumu apjomu atbilstoši tam, kas ir nepieciešams katrā individuālajā gadījumā. Šis apjoms var būt diezgan plašs vai var būt saistīts tikai ar individuālu mantojuma lietu pārvaldību. Mantojuma aizgādnis parasti ir atbildīgs par nezināmo mantinieku apzināšanu un mantojuma aizsargāšanu un uzturēšanu.

Principā mantojuma aizgādības mērķis nav apmierināt mantojuma kreditoru prasības, jo to pārsvarā izmanto, lai aizsargātu mantiniekus. Izņēmuma kārtā aizgādnim var būt arī pienākums rīkoties ar mantojuma līdzekļiem, lai nokārtotu mantojuma saistības, ja tas ir nepieciešams mantojuma pienācīgai pārvaldībai un uzturēšanai vai lai izvairītos no zaudējumiem vai kaitējuma, jo īpaši jebkādam izmaksām, kas var rasties nevajadzīgu juridisku strīdu dēļ.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Testators savā pēdējās gribas rīkojumā var norādīt vienu vai vairākus testamenta izpildītājus. Viņš var arī pilnvarot trešo personu, testamenta izpildītāju vai testamentu tiesu iecelt (citu) testamenta izpildītāju. Testamenta izpildītāja pienākumu izpildes termiņš sākas, tiklīdz ieceltā persona piekrīt tās iecelšanai šādā amatā.

Saskaņā ar tiesību aktiem testamenta izpildītājam ir pienākums izpildīt testatora testamentāros rīkojumus. Ja ir vairāk nekā viens mantinieks, testamenta izpildītājs ir atbildīgs par mantojuma sadalīšanu starp mantiniekiem.

Testamentu izpildītājam ir jāpārvalda mantojums. Viņš jo īpaši ir tiesīgs pārņemt mantojumu savā valdījumā un rīkoties ar mantojuma lietām. Šādā gadījumā mantinieki nav tiesīgi rīkoties ar mantojuma lietām, kas ir testamentu izpildītāja pārvaldībā. Testamentu izpildītājs ir arī tiesīgs uzņemt saistības mantojuma vārdā, ja tas ir nepieciešams tā pienācīgai pārvaldībai. Viņš ir tiesīgs rīkoties ar lietām bez maksas tikai tad, ja viņam ir morāls pienākums to darīt, vai ievērojot pieklājības normas.

Tomēr testators pēc saviem ieskatiem var ierobežot testamentu izpildītāja pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normās noteiktajām. Viņam ir arī pilnvaras noteikt termiņu testamentu izpildei. Piemēram, viņš var pat atļaut testamentu izpildītājam rīkoties ar mantojumu un to sadalīt īstermiņā. Tomēr viņš var arī izlemt iekļaut norādījumus savā testamentā vai mantojuma līgumā, lai mantojuma masai piemērotu ilgtermiņa izpildi. Principā ilgtermiņa izpildi var atļaut uz laikposmu, kas nepārsniedz 30 gadus, sākot no faktiskās mantošanas dienas. Tomēr testators var sniegt norādījumus, ka pārvaldība ir jāturpina līdz mantinieka vai testamentu izpildītāja nāvei vai līdz konkrētam notikumam, kas skar mantinieku vai testamentu izpildītāju. Šādos gadījumos testamentu izpilde faktiski var ilgt vairāk nekā 30 gadus.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Parasti ir vajadzīga mantojuma apliecība vai Eiropas mantošanas apliecība, lai pierādītu, ka mantiniekam ir mantojuma tiesības, piemēram, ja mantinieks vēlas, lai uz viņa vārda tiek pārreģistrēts zemes gabals vai konts, kas atvērts uz mirušā vārda. Ja ir sagatavots publisks testaments (sk. iepriekš), mantojuma apliecības vai Eiropas mantošanas apliecības uzrādīšana var nebūt nepieciešama.

Lapa atjaunināta: 24/10/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.